

ЛІТЕРАТУРА:

1. Костенко А. М. Захист суб'єктів господарювання: принципи здійснення. Актуальні проблеми розвитку держави і права: історико-правовий дискурс: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Ніжин, 06 грудня 2019 р. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2019. С. 108–110.
2. Кісліцина О. С. Захист суб'єктів господарювання: принципи здійснення // IV Міжнародний молодіжний науковий юридичний форум: тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених. Національний авіаційний університет. Київ, 2021. Том 6. С.245-247.

Лазарева Єлизавета Сергіївна, Недоспасова Діана Василівна

*Студентки 4-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

*Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри господарського
права і процесу Гофман О. Р.*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Сьогодні наша Україна переживає важкі часи у зв'язку зі збройним конфліктом з боку РФ. Війна завжди стає викликом для держави та перевіркою її правового та фінансового забезпечення армії. Задля підтримання на належному рівні бойової та мобілізаційної готовності у Збройних Силах України здійснюється господарська діяльність, яка відіграє важливе значення. Саме тому зараз постає актуальним питання про дослідження правового регулювання господарської діяльності військових частин Збройних Сил України. Збройні Сили України – це військове формування, на яке відповідно до Конституції України покладаються оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності [1]. Структурним елементом ЗСУ сформованим на основі директиви (наказу) вищого штабу (командира, командуючого), яким виконуються завдання та функції визначені специфікою діяльності видів ЗСУ та утримуються за рахунок коштів Державного бюджету є військова частина.

Взагалі щодо поняття господарської діяльності, то в Господарському кодексі України вона розуміється як діяльність суб'єктів гос-

подарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність [2]. Господарська діяльність повина давати якісні результати та здійснюватися належним чином, це можливо тільки в тому випадку, якщо суб'єкти господарювання будуть мати достатні знання, навички, досвід, а це досягається коли така діяльність здійснюється постійно, а саме у вигляді промислу. Іншими словами, важливою ознакою для господарської діяльності виступає її систематичність і професійність.

Дещо подвійного значення з початком запровадження господарської діяльності військовими частинами набув термін «господарська діяльність». Відповідно до Закону України «Про господарську діяльність у Збройних Силах України»[3] та «Про правовий режим майна у Збройних Силах України»[4] господарська діяльність має спрямовуватись на одержання додаткових джерел фінансування шляхом здійснення військовими частинами власного виробництва продукції, виконання послуг і реалізація військового майна. Головною ціллю є залучення позабюджетних коштів для потреб оборони та підтримання бойової готовності військових частин.

Господарська діяльність також має інше значення, як повсякденна діяльність військових частин Збройних Сил України, що зазначається у п. 2.4 Положенні про військове (корабельне) господарство. Така діяльність насамперед пов'язана: здійсненням військового господарства, яке складається з бюджетних коштів і матеріальних засобів, що виділені державою для забезпечення потреб ЗСУ (ведення військового побуту, організація виховної роботи); раціональне використання коштів, що окреслює існування внутрішньогосподарських взаємовідносин між структурним підрозділами таких частин [5]. Важливим є і положення Господарського кодексу України, в якому закріплена можливість здійснення у Збройних Силах України лише господарської некомерційної діяльності та можливість врегулювання відносин, пов'язаних із здійсненням такої діяльності іншими законами[2].

Ще одним законом, що регулює господарські відносини, а саме оподаткування у сфері господарської діяльності у Збройних Силах України, є Податковий кодекс України [6]. В ньому зазначаються види податків, порядок їх адміністрування, коло платників податків та зборів, їх права та обов'язки, а також відповідальність за порушення податкового законодавства. В Кодексі містяться спеціальні

податкові режими, у рамках яких можливо встановити особливий, пільговий порядок оподаткування або взагалі передбачити звільнення від сплати окремих податків і зборів, але для суб'єктів господарювання Збройних Сил України у ПК України жодних пільг не передбачено.

Увагу цьому надав і Верховний Суд України, який у постанові від 29 січня 2013 р. у справі № 21-431a12 зробив висновок про відсутність підстав для звільнення від оподаткування суб'єктів господарювання Збройних Сил України у зв'язку з відсутністю у спеціальній нормі (Податковому кодексі України) відповідних пільг [7]. З цього випливає, що норма Закону про звільнення Збройних Сил України від сплати усіх видів податків не знаходить свого подальшого відображення у Податковому кодексі України. На цю проблему законодавчого встановлення пільг податкового характеру для спеціальних режимів господарювання звернув увагу у 2015 році Е. Г. Бойченко [8], проте питання оподаткування господарської діяльності у Збройних Силах України ще має потребу у подальшого вивченні, опрацюванні та вирішенні проблемних питань на законодавчому рівні.

До правової основи регулювання господарської діяльності у Збройних Силах України належать також деякі положення Земельного кодексу України. У цьому нормативно-правовому акті містяться норми стосовно правового режиму земель, які використовуються для потреб Збройних Сил України. Кодексом також передбачено визначення земель оборони, їх перебування виключно у державній чи комунальній власності, створення навколо військових об'єктів захисних, охоронних та інших зон з особливими умовами користування, особливості відчуження таких земель. Крім того, Земельний кодекс України визначає, що порядок використання земель оборони встановлюється ще окремим законом [9].

Таким законом виступає Закон України «Про використання земель оборони». Особливе місце у цьому Законі займають питання використання земель оборони в господарських цілях [10]. Також закріплено право військових частин за погодженням з органами місцевого самоврядування або місцевими органами виконавчої влади дозволяти фізичним і юридичним особам вирощувати сільськогосподарські культури, випасати худобу та заготовляти сіно на землях, наданих їм у постійне користування. Згідно з ч. 1 ст. 4 Закону дозвіл має надаватися в порядку, визначеному Кабінетом міністрів Украї-

ни. Сьогодні цей порядок ще не може врегулювати проблемне питання щодо використання військовими частинами земель оборони в сільськогосподарських цілях та потребує вирішення саме шляхом законодавчих змін.

На підставі зазначеного можливим є виокремлення низки нормативно-правових актів, що передбачають правове врегулювання господарської діяльності військових частин Збройних Сил України: Закон України «Збройні Сили України», «Про правовий режим майна Збройних сил України», «Про господарську діяльність у Збройних Силах України», «Про використання земель оборони». Крім цього, часткове врегулювання цього питання можна простежити у Господарському, Бюджетному, Цивільному, Земельному та Податковому кодексах, а також було прийнято близько трьох десятків спеціальних та загальних законів України.

Таким чином, нами було охарактеризовано своєрідність військово-господарської діяльності ЗСУ на новітньому етапі їх існування, а також досліджено стан та особливості правового регулювання.

Підсумовуючи, можна сказати про те, що створення міцного правового фундаменту для господарської діяльності ЗСУ є однією із першочергових задач, які постають перед науковцями та практикуючими фахівцями цієї сфери.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про Збройні Сили України: Закон України від 06.12.1991 р. № 1934-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1934-12#Text>
2. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
3. Про господарську діяльність у Збройних Силах України: Закон України від 21.09.1999 р. No 1076-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1076-14/ed20200815#Text>
4. Про правовий режим майна у Збройних Силах України: Закон України від 21.09.1999 р. No 1075-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1075-14#Text>
5. Положення про військово (корабельне) господарство Збройних Сил України: затв. наказом Міністра оборони України від 16.07.1997 р. No 300. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0615-97/ed19970716#Text>
6. Податковий кодекс України: Закон України від 02.02.2010 р. No 2755-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. No No 13–17. Ст. 112. ULR: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

7. Постанова Верховного Суду України від 29 січня 2013 р. у справі No 21-431a12. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/29620571>

8. Бойченко Е. Г. Правове регулювання господарської діяльності військових частин Збройних Сил України: дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.04. Одеса, 2015. 241 с. URL: http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/2322/Boichenko_diss.pdf?sequence=10&isAllowed=y

9. Земельний кодекс України: Закон України від 25.10.2001 № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>

10. Про використання земель оборони: Закон України від 27.11.2003 № 1345-IV. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, № 14, ст. 209. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1345-15#Text>

Лєгостаєв Артур Олександрович,

*студент факультету прокуратури та слідства
(кримінальної юстиції) Національного університету «Одеська
юридична академія»*

Науковий керівник: *к.ю.н., доцент, доцент кафедри господарського
права і процесу Згама А. О.*

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Вже дев'ятий місяць триває повномасштабна війна на території України, що спричинило певні зміни щодо регулювання державних закупівель, зі змінами з'явилися і проблемні питання щодо практики використання нових положень. Зараз, державні закупівлі – це спосіб оперативно забезпечувати життєдіяльність підприємств і установ.

Основними документами, що визначає порядок здійснення державних закупівель є Постанова Кабінету Міністрів від 28.02.2022 № 169 (далі – Постанова № 169) «Деякі питання здійснення оборонних закупівель товарів, робіт і послуг в умовах воєнного стану» [1] та Постанова Кабінету Міністрів від 12 жовтня 2022 р. № 1178 «Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування» (далі – Постанова № 1178) [2].